

גיליון מס' 482 פרשת מטות
תשפ"ב שנה עשירית

להקדשות ולשותפות בהפצת
דברי התורה של רבינו זצוק"ל
053-3145900

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ח קניבסקי זצוק"ל

מקור שי"ח

כל דפיקה השיגוה בין המצרים

הגורם המרכזי לחורבן הוא הקלקול שנתקלקלו בין אדם לחבירו כמש"כ (יומא ט' ב') לא חרבה ירושלים אלא בגלל שנאת חינוס. והזמן גרמא לכתוב על ארחות חיי ה'בן אדם לחבירו' של רבינו זצלה"ה, אשר היוו מקשה אחת בהנהגותיו עם ה'בן אדם למקום' באופן מוחלט, ואף שמטבעו כמעט ולא היה לו שיג ושיח עם הבריות, מ"מ בכל צד המשתלשל מציווי התורה וההלכה היה איש רעים להתרועע, ואציין אי אלו שביבים מהמארג שנשתקף בזה מהשהיה בצילו ז"ל.

א. תפילה: באותם שנות השובע בהם נפלה בחלקי הזכות לקבוע תפילת שחרית כותיקין במניין רבינו זיע"א בביהכ"נ לדרמן, מעבר לכל המשתמע מכך, שפר חבלי להיות 'שכינו' של רבינו ! וכל זה בזכות מימרת חז"ל בברכות (ו' ב') שכל הרגיל לבא לבית הכנסת ולא בא יום אחד הקדוש ברוך הוא משאיל בו, רבינו הק' ראה זה הלכה למעשה להידבק במידותיו של מקום והשתדל לפקוח עין על מי שנעדר מהתפילה לדרוש בשלומו בנעימות ובחן, ה'מה קורה איתך?' של רבינו לא ימושו מליב, [וכן שמעתי מעוד מתפללים שיבלח"א], וכאן המקום לעורר על מידות אלו שכעת פזורות בחלל כמש"כ ביערות דבש, והכל יכולים ליטלם לעילוי נשמתו ולקירוב הגאולה בב"א.

ב. אכילה: בכל ימות השבוע היה נזהר רבינו זצ"ל שלא לאכול בפני אנשים, והיה ממתין ארוכות עד שיתפנה החדר, וכשזמן הנץ מתאחר ורבים הבאים בשעריו פעמים לקח אף 40 דקות ויותר מריבוי השואלים, ורק כשהאחרון יצא היה נועל הדלת ופונה לסעוד את ליבו, בפת שחרית, לעומת זאת בשבת הנהגה הייתה הפוכה, והיה החדר מלא על גדותיו, בטיפוסים שונים ומגוונים, וכמדומה שנהג כן מפני שידע שרצון הרבנית ע"ה בריבוי אורחים, עד שנחלשה וראה שזה מזיק לבריאותה, ואז החלו לסנן קמעא קמעא את האורחים'.

ג. גמ"ח: רבינו זלה"ה היה מאד חרד לספרים שבספרייתו הגדולה, וכל ספר היה יקר חין ערכו בעיניו למאד, וכשהיה מבחין שספר מסויים נעדר היה טורד את מנוחתו, ופעמים ששיחת היום של רבינו עם ב"ב היתה: לאן נעלם ספר פלוני? ואעפ"כ לא היה נמנע מלהעמידם ולהשאילם לרבים, שמימרת חז"ל (כתובות נ' א') בשבח המשאל ספרים לאחרים גברה על יקרת נכסיו, ומ"מ היה מקפיד להגביל זמן להחזרתם, וספרים שהיה חושש לגורלם היה אף מטמינם בארון נעול.

ד. זריזין מקדימין: רבינו זצוק"ל היה מספר תמיד מה ששמע ממחנתו ר' שכנא קולדצקי זצ"ל ששמע מחמיו רבי זרח ברורמן זצ"ל שהיה תלמיד מהר"ל דיסקין, ופ"א כיבד את רבו הגר"ל בסנדקאות והברית הייתה אמורה להתקיים מיד לאחר הנץ, והגר"ל איחר מלהגיע ולקח ר' זרח את הסנדקאות לעצמו ואח"כ בא המהר"ל ושיבחו ע"ז שהתנהג בטוב, שאדם גדול הוא רק מעלה במצוה, ואילו זריזין מקדימין הוא חלק מגוף המצוה, ואעפ"כ היה מורה רבינו שאף שיש דין זריזין מקדימין מ"מ ראוי להתחשב בקרובים המבוגרים וכיו"ב, שב"א לחבירו זה גם עניין. ובזה נהג להיפך מסברת העולם שמבינים את הצורך להמתין עבור סנדק חשוב לברית עד לצהרים, ולעכב כולם לכבודו, אבל ענין ד"א וכבוד המשפחה אינם מחשיבים כ"כ. [אמנם בס' כל משאלותיך (עמ' שפ"ו) הביא שהיה פ"א שנסתפק בזה רבינו אם זריזין מקדימין עדיף מאדם גדול, והרי טובת הילד שיהיה אדם גדול, ולכן דעביד כמר עביד ואיך שירצה יעשה עיי"ש].

ה. כבוד חבירי: כשגייס שליט"א התארגן בשעטומ"צ והוא היה מקורב לרבינו ז"ל משחר טל נעוריו ורבינו היה מעורב בפרטי השידוך וכו', אולם כשבאתי לבשר לרבינו ע"כ, שמע והתעניין אצלי כמי שלא ידע מכלום תחילה ושמח בשמחתי וכו', ואח"כ יצאתי החוצה וסיפרתי לבני הבית, אמרו לי שאני העשירי שבא לבשר לרבינו... ולא אפונה כי עד היום מהדהדת בליבי השמחה ששמח עימי אז... !

מדור זה מוקדש לע"נ א"מ הרבנית ברכה רבקה רוזנברג ב"ר שלמה אריה ז"ל

היומן

שבת כ"ד תמוז תשע"ט

ביקשו לשאול בדבר הצעת שידוך, שאביה של המדוברת שמו 'אברהם אליעזר', ונקרא בפי מכריו 'אברהם', ולבחור המדובר קוראים ומשתמשים בשם 'אברהם אליעזר' האם אפשר לעשות השידוך, והשיב מרן: לא כדאי. טען השואל, הרי מרן כותב בטעמא דקרא בשם החזו"א ששם המרוכב משתי שמות זה שם אחד ארוך, וא"כ 'אברהם אליעזר' אין זה נחשב שנקרא כלל 'אברהם'? ומרן ענה כיון שנראה כשם אחד יש בזה קפידיא [לא הלשון המדויק].

במהלך היום דפקו בדלת מספר בחורים וביקשו לשאול, לאחד החברים שלהם בשיבה ניגד דם רב מהאף, עד כדי חשש פקוח נפש. במרפאה פלונית שהלך אמרו לו שצריך להתפנות לבית חולים, אך מכיון והוא תושב חו"ל ואין לו קופת חולים, יגבו ממנו ממון רב, ובאם יחכו עד מוצש"ק אולי יהיה אפשר לסדר את זה ללא עלות גבוהה, האם ללכת לבית חולים כעת או להמתין למוצ"ש? מרן חשב מעט והשיב שילך מיד לביה"ח ולא ימתין למוצ"ש.

יום ראשון כ"ה תמוז תשע"ט – נכנס אחד ואמר שמבקש ברכה להצלחה בעסקים, אמר לו מרן: אני נותן לך ברכה שתצליח בעסק התורה... חזר השואל וביקש גם בעסקים'. וחזר מרו והדגיש 'רק בעסקים של תורה'...

להתפלל

מתוך ספרו של רבינו "אורחות יושר"

יב. בשעת קדיש אסור אפ"ל להרהר בד"ת, ומעשה בחסיד א' שראהו חברו לאחר מותו שפניו מוריקות א"ל שזה עונש מפני שה' מדבר בשעת קדיש (מ"ב סי' נ"ו סק"א).

הקדיש הוא שבח גדול ונורא שתקנו אנשי כנסת הגדולה אחרי חורבן בית ראשון, והיא תפילה על חילול שמו יתברך מחורבן בית המקדש וחורבן ארץ הקודש ופיזור ישראל בארבע כנפות הארץ, ואנו מתפללין שיתגדל ויתקדש שמו יתברך כמו שנאמר [יחזקאל ל"ח כ"ג] "והתגדלתי והתקדשתי ונודעתי לעיני גוים רבים וידעו כי אני השם"

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"נ, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעזה"י

פרשת נסעי - ראש ישיבת פונביץ הגאון רבי שמואל רוזובסקי (כ"ז תמוז)

פרשת זברים, גליין בין הזמנים - יריעה כפולה על הקשר המסתורי עם חכמי הקבלה ותורת הנסתר (ה' באב)

עוד בקרוב בס"ד: על רשכבה"ג הגר"ע גרודזינסקי (ה' אב), ועל הגה"צ רבי אליהו דושניצר זצ"ל (כב אב)

נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

הגאון רבי חיים שאול קרליץ זצ"ל

בבית (והוסיף לו - המחיר אינו ענין לכאן, כי אם הכשרות לא בסדר צריך להוציא כל מחיר כדי לקנות מאכלים כשרים בלי חששות של איסורים).

"הרי ר' חיים שאול ביקש"

סיפר רבי ישעי' אפשטיין שפעם ביקש ממנו רבינו שרוצה לבוא לקרית ספר לשוחח עם המרא דאתרא בענין הכשרות, וכשהתפלא, כי ידע שרבינו מעולם לא התערב ולא עסק בדברים כאלו, ענה לו בפשיטות שעושה כן מפני ש"ר' חיים שאול ביקש ממני לדבר עם הרב דשם, כדי שיאות להכניס את ההכשר שארית ישראל לעירו". כיוצא בזה אירע בשנותיה הראשונות לייסוד מערכת הכשרות 'שארית ישראל', שרבינו ניאות לבקר במאפיית מצות מכונה, בעיר קרית ספר, לבקשת רח"ש, נשאל אז רבינו על מה יצא מגדרו להסכים, והשיב "הרי ר' חיים שאול ביקש ואי אפשר לסרב לו"...

היחיד שיכול לדבר על ביטול תורה

פעם דיבר רח"ש על ענין ביטול תורה, ואמר כי אין בדורנו מי שיכול לדבר על ענין ביטול תורה, חוץ מאחד מקמניץ ושמו מלכיאל ויטקומר, שלמד קודם בברנוביץ' ואחר כך בקמניץ והיה שקוע כל דיבורו ועומק מחשבתו רק בעיון התורה, והיה מדבר בדרך מהישיבה לאכסני' במנחת חינוך ועוד, וכן הבחור הרשל גראנוביצר, ובסוף אמר לי "היום אפשר לומר כן על רבי חיים קניבסקי" (אחת שאלתי עמוד ק"מ מעדות תלמידו ר"מ ויספיש).

המסכת הארוכה ביותר

סיפר רבינו שבילדותו שמע בשם הגר"א כי מסכת ברכות היא הגדולה בש"ס (במספר מילות הגמרא), וכשלמד בישיבה בחורים התווכחו בזה, והיו שאמרו שמסכת בבא בתראה ארוכה יותר, ופעם רח"ש בחיבתו לתורה ספר את תיבות הגמרא ומצא כי אכן מסכתא בבא בתראה היא גדולה יותר ממסכת ברכות במספר המילים שלה!.

(ספר כל משאלותיך בנוסח דומה פרשת בחוקותי עמוד תכ"ז).

[הנה בתשובה בכתב יד לשואל השיב רבינו כי כפי הנראה השמועה הלזו אינה נאמנה, ועכ"פ כיום שיש אפשרות לבדוק במהירות את מספר המילים באמצעות תוכנות מחשב, מצאו כי המסכת בתלמוד בבלי עם מספר המילים הגדול ביותר הוא מסכת שבת (שבה: 117,922 מילים) ואחריה מסכת סנהדרין (106,774 מילים) ואחריה מסכת פסחים (84,489 מילים) ואחריה מסכת בבא בתראה (89,373 מילים). מתוך ספר לדופקי בתשובה].

רבינו, רח"ש קרליץ, נכדו חתן הבר מצוה מאיר זלושינסקי, אביו רבי יונה אליהו זלושינסקי

שמחת נישואי

סח רבינו: זכורני את שמחת נישואיו של רח"ש, השמחה התקיימה בביתנו, כיון שהוריו היו דחוקים מאוד בכסף, ורצו לחסוך בהוצאות, וערכו את החתונה בביתנו....

בשמחת שבע ברכות לבתו של רח"ש עם חתן רבי יונה אליהו זלושינסקי, נראים רבינו ורח"ש (מברך על הכוס)

גמר מלאכה בבית

רבינו היה רגיל לשלוח לרח"ש את ספריו שחיבר, וכך עשה גם כשיצא לאור הספר 'דרך אמונה' על מעשרות. והנה בדיוק בעת ההיא התעוררה לרח"ש שאלה על היין שהיה עושה לעצמו בביתו, אם נחשב גמר מלאכה בבית, וא"כ לא ראה פני הבית אחרי גמר מלאכה, וממילא אין זה טבל ודאי או לא, ועיין בדרך אמונה ועל פי המובא שם עלה לו שאין זה טבל ודאי, ולא יוכל לעשר בברכה, והלך לרבינו לשוחח עמו, ורבינו אמר לו שהוא כן יכול לעשר בברכה כדין טבל ודאי. ואכן לשנה האחרת ואילך סמך על דבריו (מפי בנו הג"ר ישעי' קרליץ שליט"א, ולא הארכנו בפרטים וממילא אין ללמוד מזה להלכה).

מתכבד בקריאת הכתובה תחת החופה בנישואי בת רבינו, נראים: קיצוני מימין, הגר"ש ברמן, מרן הסטייפלר, מרן הגרא"ל שטינמן (אוחז בנר), הגר"ח קרליץ, רמ"ג, החתן הגר"ש שטינמן

בראש מערכת הכשרות

כאשר הקים מרן הגרא"מ שך את מערכת הכשרות 'שארית ישראל' הציב בראשה את הגר"ח זצ"ל, ורבינו סמך את ידו על כשרות זו שהיתה תחת פיקוחו והכוונתו של רח"ש.

ופ"א הגיע אברך שהי' רגיל לקנות עופות שחוטים ולמלוח ולהכשיר אותם בביתו, ואחרי שנוסדה מערכת הכשרות הנ"ל והיו מוכרים עופות מוכשרים מהודרים במחיר זול, בא לרבינו לשאול אם יכול להתחילה לקנות בחנות את העופות הללו או שעדיף להמשיך להכשיר בביתו אף שהמחיר יקר יותר.

וענה לו שצריך לדעת את המציאות, מה רמת הכשרות במליחה, ושישאל את רח"ש, ואם יאמר לך שזה בסדר אינך צריך להכשיר